

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

DRUGI ODJEL

PREDMET ROMIĆ I DRUGI protiv HRVATSKE

(Zahtjev br. 24501/19)

PRESUDA

STRASBOURG

25. lipnja 2024.

Ova je presuda konačna, no može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Romić i drugi protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Drugi odjel), zasjedajući u odboru u sastavu:

Lorraine Schembri Orland, *predsjednica*,

Frédéric Krenc,

Davor Derenčinović, *suci*,

i Dorothee von Arnim, *zamjenica tajnika odjela*,

uzimajući u obzir:

zahtjev (br. 24501/19) protiv Republike Hrvatske koji su podnositelji zahtjeva navedeni u priloženoj tablici („podnositelji zahtjeva”), osobe hrvatskog državljanstva ili pravne osobe osnovane u skladu s hrvatskim pravom i koje je sve zastupao g. D. Štivić, odvjetnik u Županji, podnijeli Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija”) dana 23. travnja 2019.,

odluku da se Vladu Republike Hrvatske („Vlada”), koju je zastupala njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik, obavijesti o prigovorima o pristupu sudu i mirnom uživanju vlasništva, a da se ostatak zahtjeva odbaci kao nedopušten,

očitovanja stranaka,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 4. lipnja 2024.,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena na navedeni datum:

PREDMET SPORA

1. Zahtjev se odnosi na lišenje vlasništva koje je proizašlo iz Odluke Vlade od 23. rujna 1999. („Odluka Vlade”) o sanaciji i restrukturiranju Croatia banke („banka”) kojom su dioničarima banke, među ostalim podnositeljima zahtjeva ili njihovim prednicima, oduzete dionice i na nedostatak pristupa sudu u tom pogledu.

2. Dana 8. travnja 2003. prednik troje podnositelja zahtjeva (vidi stavak 3. ove presude) i ostali podnositelji podnijeli su tužbu protiv države i Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka (dalje u tekstu „DAB”) tražeći od suda da: (a) donese deklaratornu presudu kojom potvrđuje da su oni i dalje imatelji određenog broja dionica i (b) naloži DAB-u da izda valjanu ispravu za upis prava vlasništva podnositelja nad dionicama. Podredno, zatražili su da se tuženike proglasi dužnima solidarno im platiti naknadu koja odgovara nominalnoj vrijednosti povučenih i poništenih dionica. Građanski sudovi odbili su tužbu, a Vrhovni sud djelomično je odbio i djelomično proglasio nedopuštenom naknadnu reviziju tužitelja. Tužitelji su zatim podnijeli ustavnu tužbu.

3. Dana 24. ožujka 2018. K.B., otac i suprug troje podnositelja zahtjeva, Dalibora, Mirte i Terezije Brajković (vidi priloženu tablicu), preminuo je i oni su 11. svibnja 2018. proglašeni njegovim nasljednicima. U to vrijeme predmet je bio u postupku pred Ustavnim sudom, ali troje dotičnih podnositelja nisu taj sud obavijestili o smrti K.B.-a niti su preuzeli postupak.

4. Dana 17. listopada 2018. Ustavni sud odbio je ustavnu tužbu, a 2. studenoga 2018. obavijestio je punomoćnika podnositelja ustavne tužbe o svojoj odluci.

5. Dopisom od 21. rujna 2021. punomoćnik podnositelja zahtjeva obavijestio je Sud da je jedan od podnositelja, g. Šimun Romić (vidi priloženu tablicu), preminuo 16. prosinca 2020. i da njegova supruga, gđa Josipa Romić, želi ustrajati u zahtjevu umjesto njega. Dostavio je rješenje javnog bilježnika od 13. rujna 2021. kojim je ona proglašena njegovom jedinom nasljednicom. Dostavio je i punomoć kojom ga je ovlastila da ju zastupa pred Sudom. Vlada se nije usprotivila njezinoj želji da ustraje u zahtjevu umjesto svojeg pokojnog supruga.

6. Podnositelji zahtjeva pred Sudom prigovorili su da su njima i/ili njihovu predniku, na temelju Odluke Vlade, oduzete dionice bez naknade. Nadalje su prigovorili da je Odluka Vlade bila neustavna i da su domaći sudovi odbili ispitati njezinu ustavnost i zakonitost. Pozvali su se na članak 6. stavak 1. Konvencije i članak 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

OCJENA SUDA

I. PRETHODNO PITANJE

7. Uzimajući u obzir njezin položaj nasljednice i bliske srodnice i svoju sudsku praksu o tom pitanju (vidi, primjerice, *López Ribalda i drugi protiv Španjolske* [VV], br. 1874/13 i 8567/13, stavci 71. – 73., 17. listopada 2019.), Sud smatra da gđa Josipa Romić ima aktivnu legitimaciju da nastavi postupak pred Sudom umjesto g. Šimuna Romića (vidi stavak 5. ove presude).

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE I ČLANKA 1. PROTOKOLA BR. 1 UZ KONVENCIJU

A. Dopuštenost

1. Prigovori Vlade

(a) Iscrpljivanje domaćih pravnih sredstava i poštovanje pravila o šest mjeseci

8. Vlada je tvrdila da, prije nego što je donesena Odluka Vlade, podnositelji zahtjeva i/ili njihov prednik nisu iscrpili domaća pravna sredstva jer nisu: (i) sazvali izvanrednu skupštinu banke; (ii) podnijeli

upravnu tužbu na Upravnom sudu protiv odluke Hrvatske narodne banke o imenovanju privremenog upravitelja ili (iii) podnijeli tužbu za naknadu štete protiv članova Uprave i Nadzornog odbora banke jer nisu vodili poslove s dužnom pažnjom urednog i savjesnog gospodarstvenika.

9. Podredno, Vlada je navela da podnositelji zahtjeva nisu poštovali pravilo o šest mjeseci jer je, u nedostatku djelotvornog pravnog sredstva protiv Odluke Vlade, šestomjesečni rok počeo teći od dana njezina donošenja 23. rujna 1999.

10. Sud primjećuje da Vlada navedene tvrdnje nije iznijela u vodećem predmetu *Project-Trade d.o.o.*, br. 1920/14, 19. studenoga 2020. U svakom slučaju, s obzirom na svoja utvrđenja u tom predmetu, Sud primjećuje da su podnositelji zahtjeva i/ili njihov prednik u ovom predmetu iskoristili pravno sredstvo za koje se u to vrijeme činilo da ima razumne izgleda za uspjeh i ponavlja da su, ako je dostupno više potencijalno djelotvornih pravnih sredstava, podnositelji dužni iskoristiti samo jedno od tih sredstava (*ibid.*, stavak 54.). Činjenica da dotično pravno sredstvo nije imalo nikakvog izgleda za uspjeh i da je stoga bilo nedjelotvorno utvrđena je tek 24. srpnja 2013. (*ibid.*, stavak 56.). U to vrijeme pravna sredstva koja je predložila Vlada (vidi stavak 8. ove presude), bez obzira na njihovu (ne)djelotvornost, više nisu bila dostupna jer su relevantni rokovi istekli (usporedi *ibid.*, stavak 57.).

11. To znači da podnositelji zahtjeva i/ili njihov prednik nisu bili dužni iskoristiti ta pravna sredstva i da su, podnijevši zahtjev Sudu u roku od šest mjeseci od dostave odluke Ustavnog suda donesene u njihovu predmetu (vidi stavak 4. ove presude), poštovali rok od šest mjeseci (vidi *ibid.*, stavci 48. – 59., i *Pintar i drugi protiv Slovenije*, br. 49969/14 i četiri druga zahtjeva, stavci 103. i 106. – 107., 14. rujna 2021.). Prigovori Vlade stoga se moraju odbaciti.

(b) Primjenjivost članka 1. Protokola br. 1

12. Vlada je tvrdila i da članak 1. Protokola br. 1 nije primjenjiv na razdoblje nakon što je donesena Odluka Vlade jer u to vrijeme podnositelji zahtjeva i/ili njihov prednik više nisu bili dioničari banke i nisu mogli imati legitimno očekivanje da će im pravo vlasništva na dionicama biti vraćeno. Dodala je i da su te dionice u vrijeme kada je donesena Odluka Vlade već postale bezvrijedne.

13. Uzimajući u obzir svoja utvrđenja u gore navedenom predmetu *Project-Trade d.o.o.*, stavak 75., i gore navedenom predmetu *Pintar i drugi*, stavak 91., Sud smatra da je Odluka Vlade koja je rezultirala povlačenjem i poništenjem dionica podnositelja zahtjeva i/ili njihova prednika

predstavljala miješanje u njihovo pravo na mirno uživanje vlasništva. I ovaj prigovor Vlade stoga se mora odbaciti.

2. Status žrtve određenih podnositelja zahtjeva

14. Sud primjećuje da troje podnositelja zahtjeva nikada nisu bili stranke u domaćem postupku kojemu se prigovara (vidi stavak 3. ove presude).

15. Iako Vlada nije uložila prigovor o statusu žrtve tih podnositelja, to je pitanje koje Sud mora ispitati po službenoj dužnosti (vidi gore navedeni predmet *Project-Trade d.o.o.*, stavak 43., i ondje navedene predmete).

16. Sud primjećuje da je troje dotičnih podnositelja imalo materijalni interes u ishodu predmeta pred domaćim sudovima jer bi presuda u korist njihova prednika utjecala na njih kao na njegove nasljednike, koji bi naslijedili bilo kakvu novčanu naknadu koja bi možda bila dosuđena u domaćem postupku kojemu se prigovara. Navodni nedostatak pristupa sudu stoga je imao izravan učinak na pravo vlasništva tih podnositelja. S obzirom na to, i imajući u vidu svoju sudsku praksu o tom pitanju (vidi *Stoimenovikj i Miloshevikj protiv Sjeverne Makedonije*, br. 59842/14, stavci 24. – 26., 25. ožujka 2021.), Sud utvrđuje da troje dotičnih podnositelja može tvrditi da su žrtve obiju povreda kojima se prigovara (vidi stavak 6. ove presude).

3. Zaključak u pogledu dopuštenosti

17. Sud dalje primjećuje da ovaj zahtjev nije očigledno neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. točke (a) Konvencije niti je nedopušten po bilo kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

18. Sud napominje da je u predmetu u kojem su otvorena slična pitanja kao u ovom predmetu već utvrdio povredu članka 6. stavka 1. Konvencije zbog nedostatka pristupa uslijed nemogućnosti dioničara da učinkovito pobijaju Odluku Vlade pred sudovima. Nadalje je utvrdio povredu članka 1. Protokola br. 1 jer miješanje u vlasništvo dioničara nije bilo popraćeno dovoljnim postupovnim jamstvima od proizvoljnosti te je stoga bilo nezakonito (vidi gore navedeni predmet *Project-Trade d.o.o.*, stavci 62. – 88.).

19. Nakon ispitivanja svih materijala koji su mu dostavljeni, Sud smatra da Vlada nije izložila nijednu činjenicu ili tvrdnju koja bi ga mogla uvjeriti da u ovom predmetu donese drukčiji zaključak.

20. Stoga je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije i članka 1. Protokola br. 1.

III. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

21. Podnositelji zahtjeva potraživali su naknadu materijalne štete u različitim iznosima koji odgovaraju nominalnoj vrijednosti njihovih dionica, pomnoženoj sa stopom inflacije, zajedno s kamatama obračunatima na te iznose u razdoblju od 27. rujna 1999. do 31. prosinca 2021. Na toj osnovi potraživali su i iznos troškova domaćeg postupka koji im je naloženo platiti državi. Podnositelji zahtjeva potraživali su i svatko po 7.500,00 eura (EUR) na ime naknade nematerijalne štete. Konačno, potraživali su ukupan iznos od 23.800,00 eura na ime troškova i izdataka nastalih pred Sudom, koji odgovara iznosu od 850,00 eura po podnositelju, ne uključujući g. Štivića, koji je, iako je jedan od podnositelja, bio i njihov punomoćnik (vidi priloženu tablicu).

22. Vlada je osporila ta potraživanja.

23. Imajući u vidu svoja utvrđenja u predmetu *Project-Trade d.o.o.*, gore naveden, stavci 110. – 111., i mogućnost na temelju domaćeg prava da podnositelji zahtjeva (među ostalim i gđa Romić, vidi stavak 7. ove presude) predlože ponavljanje dotičnog postupka, Sud odbacuje njihove zahtjeve za naknadu materijalne štete.

24. S druge strane, Sud smatra da su podnositelji zahtjeva zasigurno pretrpjeli nematerijalnu štetu. Stoga im dosuđuje iznose navedene u priloženoj tablici, uvećane za sve poreze koji bi se mogli zaračunati. Konkretno, Sud svakom podnositelju (među ostalim i gđi Romić) dosuđuje iznos od 2.800,00 eura, osim određenih podnositelja koji žive u zajedničkom kućanstvu i kojima stoga zajednički dosuđuje taj iznos (vidi priloženu tablicu).

25. Kada je riječ o troškovima i izdancima koji su im nastali pred domaćim sudovima, Sud primjećuje da podnositelji nisu potraživali te troškove.

26. Kada je riječ o troškovima i izdancima nastalima pred Sudom, Sud smatra razumnim podnositeljima (među ostalim i gđi Romić, ali isključujući g. Štivića, vidi stavak 21. ove presude) zajednički dosuditi iznos od 2.550,00 eura, uvećan za sve poreze koji bi se im mogli obračunati.

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *presuđuje* da gđa Josipa Romić ima aktivnu legitimaciju da ustraje u zahtjevu umjesto g. Šimuna Romića;
2. *utvrđuje* da je zahtjev dopušten;

3. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije;
4. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju;
5. *presuđuje*
 - (a) da tužena država podnositeljima zahtjeva treba u roku od tri mjeseca isplatiti iznose navedene u priloženoj tablici;
 - (b) da se od proteka prethodno navedena tri mjeseca do namirenja plaća obična kamata na navedene iznose koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda;
6. *odbija* preostali dio zahtjeva podnositelja za pravednu naknadu.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku 25. lipnja 2024. u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Dorothee von Arnim
zamjenica tajnika

Lorraine Schembri Orland
predsjednica

PRILOG

Popis podnositelja:

Ime podnositelja/podnositeljice zahtjeva Godina rođenja/upisa Prebivalište/sjedište	Iznos dosuđen na ime naknade nematerijalne štete (u eurima) ¹	Iznos dosuđen na ime troškova i izdataka (u eurima) ²
Šimun ROMIĆ 1947. Županja	2.800,00 ³	zajednički 2.550,00
BABOGREDAC D.O.O. 1996. Babina Greda	2.800,00	
Radenka BENAKOVIĆ 1954. Županja	2.800,00	
Danijela BILIĆ 1972. Županja	2.800,00	
<u>Kućanstvo</u> Dalibor BRAJKOVIĆ 1969. Slavonski Brod Terezija BRAJKOVIĆ 1943. Slavonski Brod	2.800,00	
Mirta BRAJKOVIĆ 1973. Slavonski Brod	2.800,00	
Stjepan ČOVIĆ 1945. Županja	2.800,00	
Ivan DELIĆ 1951. Babina Greda	2.800,00	
Ivka FILIPOVIĆ 1951. Županja	2.800,00	
Ivan GRGIĆ 1974. Drenovci	2.800,00	
Nada HEKLI Posavski Podgajci 1964.	2.800,00	
Zvonko IVANKOVIĆ 1961. Županja	2.800,00	
Dina KUZMAN		

¹ Uvećano za sve poreze koji bi se mogli obračunati.

² Uvećano za sve poreze koji bi se mogli obračunati podnositelju zahtjeva.

³ Iznos koji treba platiti podnositelju g. Šimunu Romiću treba se isplatiti njegovoj nasljednici gđi Josipi Romić.

PRESUDA ROMIĆ I DRUGI protiv HRVATSKE

1988. Brezovica	2.800,00	
LJEKARNE BATURINA ŽUPANJA 1996. Županja	2.800,00	
Ljubica MATIJEVIĆ 1926. Posavski Podgajci	2.800,00	
Ignac MATOČEC 1942. Đurđevac	2.800,00	
Nada MILAKOVIĆ 1956. Županja	2.800,00	
Dragan MISIR 1936. Posavski Podgajci	2.800,00	
NARCOR D.O.O. 1996. Županja	2.800,00	
Verica PEJAKIĆ 1960. Drenovci	2.800,00	
<u>Kućanstvo</u> Ela PUŠKARIĆ 1996. Županja Silva PUŠKARIĆ 1960. Županja	2.800,00	
Tihomir RAMLJAK 1953. Županja	2.800,00	
Tunjo ŠARIĆ 1958. Drenovci	2.800,00	
Jakša ŠESTIĆ 1954. Račinovci	2.800,00	
Nikola TUFEGDŽIĆ 1955. Soljani	2.800,00	
Ninoslav ŽIVKOVIĆ 1968. Štitar	2.800,00	
Dražen ŠTIVIĆ 1963. Županja	2.800,00	0,00

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist

ALKEMIST
European Translation Agency
ALKEMIST/STUDIO d.o.o.
Miramarska 24/6, 10 000 Zagreb
OIB: 72466496524